

סנהדרין גדולה וסנהדרין קטנה. ובטלו הטחנות - אלו כהנים ולוים, וכל המשמרות שהיו עומדות בירושלים.

והשבו הראות בארבות - אלו נביאים וצופים, שהיו רואים בנבואה וברוח הקדש. (ש) וסגרו דלתים בשוק - שבני אדם צוחים, ואין מי שמשׁיב להם, שהרי כל השערים ננעלו מיום שנחרב בית המקדש, ובטלה עבודת בית אלהינו.

בשפ"ר קול הטחנה (ש) - אלה אותם פותשי הקטרת, שהיו נותנים קול בכל יום בפתישה שלה. דבר אחר, קול הטחנה - קול השכינה, שצוחת בכל יום שובו בנים שוכבים, ואין מי שישגיח עליה.

וישחו כל בנות השיר - אלו אותם שעולים לדוכן בכל יום, ומנגנים נגון של שיר. כל - לרבות מלאכי עליון למעלה, שהיו מתחלקים משמרות למעלה - כנגד אותם המשמרות למטה. שחו אותם שלמטה - כביכול אף אלו שלמעלה שחו. גם מגבה ייראו. ואף על גב שמגובה הם ננסיים, היו פוחדים.

שחו אותם בנות השיר, משום שהרי שמונים אלה לויים היו ידיהם מהדקים לאחור. כשהגיעו לנהרות בכל, פנורוניהם היו תלויים על האילנות שם, היו מבקשים מהם לנגן, ואומרים (תהלים קלז) איך נשיר את שיר ה' על אדמת נכר? נשכו בשניהם כהני ידיהם וכרתו אותם, ולא יכלו לנגן, והרגו אותם.

ותחתתים בדרף - שהרי היו הולכים בריחים על צואריהם, ומההדוק שהיה חזק, היו נופלים אצבעותיהם בדרף, וירמיה היה מלקטם בטליתו, ונושק אותם,

וסנהדרין קטנה. ובטלו הטחנות, אלו כהנים ולוים, וכלהו משמרות דהו קיימי בירושלים. וחשבו הראות בארבות, אלין נביאים וצופים, דהו חמאן בנבואה וברוח הקדש. וסגרו דלתים בשוק, דבני נשא צווחין, ולית מאן דיתיב עליהו, דהא כל תרעין ננעלו, מן יומא דאתחרב בי מקדשא, ובטילת עבדת בית אלהנא.

בשפ"ר קול הטחנה, אלין אינון פותשי קטורת, דהו יתבי קלא בכל יומא, בכתישו דיליה. דבר אחר קול הטחנה, קלא דשכינתא, צווחא בכל יומא, (ירמיה ג כב) שובו בנים שוכבים, ולית מאן דישיגח בה.

וישחו כל בנות השיר, אלין אינון דסלקין בדוכנא בכל יומא, ומנגני ניגונא דשיר. כל, לאסגאה מלאכי עלאה לעילא, דהו מתחלקי משמרות לעילא, לקבל אינון משמרות לתתא. שחו, אלין דלתתא. כביכול, אף אלין דלעילא שחו. גם מגבה ייראו. ואף על גב דמגובה הו ננסא, הו דחלין.

שחו אינון בנות שיר, בגין דהא שמונים אלה לויים, הו ידיהו מהדקן לאחורא. כד מטו לנהרות בכל, פנוריהו הו תליין על אילנין דתמן. הו שאלין לון לנגנא. ואמרי, (תהלים קלז) איך נשיר את שיר ה' על אדמת נכר. נשכו בשניהו בנהני ידיהו וכרתו לון, ולא יכילו לנגנא, וקטלו לון.

ותחתתים בדרף, דהא הו אזלין בריחין על צואריהו, ומההדוק דהנה תקיף,

הו נפלו אצבעותיהו באורחא. (דף קיג ע"א) וירמיה הו לקיט לון בטליתיה, ונשיק לון, וככי עליהו. והו אמר להו, בני, ולא אמרית לכו, (ירמיה יג טז) תנו לה' אלהיכם כבוד בטרם

ובוכה עליהם. והיה אומר להם: בני, ולא אמרתי לכם (ירמיה א) תנו לה' אלהיכם כבוד בטרם יחשיף וגו'?! ועל זה כתוב (שם ט) על ההרים אשא ככי ונהי ועל נאות מדבר קינה.

וינאץ השקד (קהלת יב) - מיום שמנצנץ האילן הזה לכלובים עד היום שעושה פרי, הם עשרים ואחד יום. כף משבעה עשר תמוז עד תשעה באב - עשרים ואחד יום ביניהם. זהו שכתוב (ירמיה א) מקל שקד אני ראה.

ויסתבר החגב (קהלת יב) - שנתן משא על כתפי זרע דוד. ותפר האבינה - שהתבטלה עבודת בית אלהינו. כי הלך האדם אל בית עולמו - זהו הכבוד שהסתלק למעלה, ובני אדם צוחים, ואין מי שמשגיח בהם. עד אשר לא ירתק חבל הכסף (שם) - המקום שהכנה היה מקטיר קטרת על המזבח הפנימי. ותרוץ גלת הזהב - זהו בית קדש הזהב, ותשבר פד על המבוע - זו מלכות בית דוד שנשברה. וישב העפר על הארץ פשהיה - יחרב בית המקדש, ויהיה כעפר. והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה - זו השכינה, והסתלקות של רוח הנבואה מן העולם.

רבי יודאי פתח, (שם יב) ביום שיזעו שמרי הבית - אלו תנאים ואמוראים, שהיו שומרים העם של ארץ ישראל, והודעזעו ממקומם.

והתעוררו אנשי החיל, כמו שנאמר (בראשית מז) ויש בם אנשי חיל. החטא של בני יעקב, שהיו אנשי חיל וסובלים עוות הדין, כמו שנאמר (איוב ח) האל יענות משפט. קבלו עוות הדין אותם אנשי חיל. שכף דרכי הנפש - אחר שהורג את האדם, חוזר ונושף אותו נשיכה בלי רחמים. זהו עוות הדין.

יחשיף וגו'. ועל דא כתיב, (שם ט) על ההרים אשא ככי ונהי ועל נאות מדבר קינה.

וינאץ השקד, מן יומא דנציץ אילנא דא לבלבין, עד יומא דעביד איבה, חד ועשרים יומא נינהו. כף משבעה עשר בתמוז עד תשעה באב, עשרים ואחד יום ביניהו. הדא הוא דכתיב, (שם א יא) מקל שקד אני רואה. ויסתבר החגב, דאתיהב מטולא על כתפוי דזרעא דדוד. ותפר האבינה, דאתבטל עבידת בית אלהנא. פי הולך האדם לבית עולמו, דא הוא כבוד, דאסתלק לעילא. ובני נשא צוחין, ולית מאן דישיגח בהו. עד אשר לא ירתק חבל הכסף, אתר דכהנא מקטיר קטורת על מדבחה דלגאו. ותרוץ גלת הזהב, דא הוא בית קדש הקדשים, דתמן פרוכים דדהב. ותשבר פד על המבוע, דא מלכות בית דוד דאיתבר.

וישב העפר על הארץ פשהיה, יתחרב בי מקדשא, ויהא כעפרא. והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה, דא שכינתא, ואסתלקותא דרוח נבואה מן עלמא. רבי יודאי פתח, ביום שיזעו שמרי הבית, אלין תנאים ואמוראים, דהוו נטרי עמא דארעא דישראל, ואזדעזעון מהיכתייהו.

והתעוררו אנשי החיל, כמה דאתא אמר, (בראשית מז) ויש בם אנשי חיל. חובא דבני יעקב, דהוו אנשי חיל, וסבלי עוות דינא, כמה דאתא אמר, (איוב ח) האל יענות משפט. קבילו עוות דינא. אינון אנשי חיל. דכף אורחוי דנחש, לבתר דקטיל לבר נש, אהדר ונשיף ליה נשיכו בלא רחמין, דא איהו עוות דינא.

משפט. קבלו עוות הדין אותם אנשי חיל. שכף דרכי הנפש - אחר שהורג את האדם, חוזר ונושף אותו נשיכה בלי רחמים. זהו עוות הדין.

שָׁלַחוּ לָהּ בְּנֵי אֶרֶץ הַקְּדוּשָׁה:
נָאָה שְׂאֵתָם יֵשׁ לָכֶם לְבָבוֹת כְּמִי
שְׂבוּכָה מֵרְחוֹק, שְׁהִרִי אֶבֶל
וּבְכִיָּה וּמִסְפָּד בְּנֵהי וּמְרִירוֹת לֹא
מֵגִיעַ לָכֶם, שְׁהִרִי רַחֲצֹתֶם
וּגְלִיכֶם, וְלֹא רִצִּיתֶם לְטוֹף אוֹתָם
כְּמוֹ מִקְדָּם, כְּמוֹ שְׁנֹאמַר (שיר ה)
רַחֲצִיתִי אֶת רַגְלֵי אֵיכָכָה אֶטְנַפֵּם.
אֲבָרְ אֲנִי שְׂשׁוֹכְנִים בֵּין גְּדָרֵי
הַנְּחֹשׁ, וְאוֹרֵב לָנוּ בְּכָל יוֹם, הוֹרֵג
וְנוֹשֵׁף, וְאֲנִי רוֹאִים בְּעֵינַיִם עוֹוֹת
הַדִּין שְׁנֹעֶשֶׂה בַּיַּיְנוֹ, בְּאוֹתָם
אֲנִשִּׁי חֵיל, שְׂבִימֵיהֶם שׁוֹתֵק, וְלֹא
רוֹצֵה דִין, שְׁפוֹחֵד מֵהֶם פָּחַד
גְּדוֹל, וְלֹא יָכוֹל לַעֲמֹד לִפְנֵיהֶם.
וְכִינּוֹן שְׁעָבְרוּ לְאוֹתוֹ הָעוֹלָם (הקבא)
בַּתְּשׁוּבָה, עוֹמֵד הַנְּחֹשׁ לִפְנֵי
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְתוֹבֵעַ דִּין.

וְדִיָּק הַכְּתוּב, שְׁכַתוּב (שמות כא)
וְגַבֵּב אִישׁ וּמָכְרוּ וּנְמָצָא בְּיָדוֹ מוֹת
יִמָּת. אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
לְנֹחַשׁ: יוֹסֵף לֹא הָיָה אִישׁ. וְנִמְצָא
בְּיָדוֹ וְגו', הָרִי בִּידֵיהֶם לֹא נִמְצָא.
חֹזֵר וְאָמַר, (דברים כד) כִּי יִמְצָא אִישׁ
גֹּבֵב נֶפֶשׁ מֵאֲחֵיו מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וְהִתְעַמֵּר בּוֹ וּמָכְרוּ וּמָת הַגֹּבֵב
הַהוּא.

שְׂמוּנָה מְאוֹת שָׁנִים הָיָה עוֹמֵד
אוֹתוֹ הַנְּחֹשׁ וּמִבְקֵשׁ דִּין. וְאֲנִי
שְׁנִינִי, מִי שְׁנֹתְחִיב בְּשָׁנֵי דִינִים -
גְּדוֹן בְּחֻמוֹנָה. אוֹי לְמִי שְׁקִבֵּל
עֵנֶשׁ עַל חֲטָאוֹ, שְׁהִרִי הַמִּיתָה
מִכְפָּרָת עַל הַחֲטָאִים, וְחֹזֵר
לְקַבֵּל עֵנֶשׁ אַחֵר. אוֹי שְׁהִתְעוֹתוֹ
אֲנִשִּׁי הַחֵיל, וְסִמָּ"ל וְנֹחַשׁ עֲמָדוֹ
לְתַבֵּעַ הַדִּין.

עַל זֶה נָאָה לָנוּ לְבָבוֹת וְלִסְפָּד,
שְׁהַקְרִיָּה הַקְּדוּשָׁה נִשְׁאַרָה בְּדָד
מִכָּל הַטּוֹבוֹת שֶׁהָיוּ בָּהּ. בְּאוֹתָהּ
הַשְּׁעָה יָרַד סִמָּ"ל וּבִלְבָל אֶת
הָעוֹלָם, וְהַכְנִיס הָרוּחַ הַזֶּה בְּמַעֲוִי
שֶׁל אוֹתוֹ הָרָשָׁע מְלַךְ רוּמִי, וְתַבֵּעַ
דִּין מִגְּבוּרֵי הָעוֹלָם. וַיִּלְזֶה! וַיִּלְזֶה!
לְעוֹלָם! עוֹוֹת הַדִּין לֹא נִמְצָא

שָׁלַחוּ לָהּ בְּנֵי אֶרֶץ קְדִישָׁא, יָאוֹת דְּאֵתוֹן
אֵית לְכוּן לְמַבְפִּי, כְּמֵאן דְּבָכִי מֵרַחֲמֵי.
דְּהָא אֶבְלָא וּבְכִיָּה וּמִסְפָּדָא בְּנֵהי וּמְרִירוֹ לֹא
מֵטָא לָכוּ. דְּהָא רַחֲצִיתִין רַגְלֵיכוֹן, וְלֹא בְּעִיתִי
לְטַנְפָּא לֹוֹן כְּמִלְקָדְמִין. כְּמָה דְּאֵת אָמַר, (שה"ש)
רַחֲצִיתִי אֶת רַגְלֵי אֵיכָכָה אֶטְנַפֵּם.

אֲבָרְ אֲנִי דְשְׁכָנִין בֵּין גְּדָרֵי נְחֹשׁ, וְכָמִין לֹוֹן
בְּכָל יוֹמָא, קָטִיל, וְנָשִׁיף, וְאֲנִי חֲמִינּוֹן
בְּעֵינֵין עוֹוֹת הַדִּין דְּאֵתְעֵבִיד בֵּינָנָא, בְּאִינוֹן
אֲנִשִּׁי חֵיל, דִּי בְּיוֹמֵיהוֹן שְׁתִּיק, וְלֹא בְּעָא דִּינָא.
דְּדַחִיל מִיַּיְנוֹהוּ דְּחִילוֹ סָגִי, וְלֹא יָכִיל לְקִימָא
קְמִייהוּ. וְכִינּוֹן דְּעָבְרוּ לְהֵהוּא עֲלֵמָא (ג"א דאתי)
בַּתְּיֹוֹבְתָא, קְיִימָא נְחֹשׁ קְמִי קוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא,
וְתַבֵּעַ דִּינָא.

וְדִיָּיק קָרָא דְכְּתִיב, (שמות כא טו) וְגוֹבֵב אִישׁ וּמָכְרוּ
וּנְמָצָא בְּיָדוֹ מוֹת יוֹמָת. אָמַר קוּדְשָׁא
בְּרִיף הוּא לְנֹחַשׁ, יוֹסֵף לֹא הָיָה אִישׁ. וְנִמְצָא
בְּיָדוֹ וְגו', הָא בִּידֵיהוֹן לֹא אֶשְׁתַּפַּח. אֶהְדַּר
וְקָאמַר, (דברים כד ז) כִּי יִמְצָא אִישׁ גֹּבֵב נֶפֶשׁ מֵאֲחֵיו
מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְהִתְעַמֵּר בּוֹ וּמָכְרוּ וּמָת הַגֹּבֵב
הַהוּא.

תְּמַנִּי מָאָה שָׁנִין הָוָה קְיִימָא הַהוּא נְחֹשׁ וְתַבֵּעַ
דִּינָא. וְאֲנִי תְּגִינָן, מֵאן דְּאֵתְחִיֵּיב בַּתְּרִי
דִּינִין, אֵתְדֵן בְּחִמְיָרָא. וְוִי מֵאן דְּקִבִּיל עוֹנֶשׂא
עַל חוֹבוֹי, דְּהָא מִיתָה מְכַפְרָה עַל חוֹבִין,
וְאֶהְדַּר לְקַבֵּל עוֹנֶשׂא אוֹחְרָא, וְוִי דִי הִתְעוֹתוֹ
אֲנִשִּׁי הַחֵיל, וְסִמָּ"ל וְנֹחַשׁ קְיִימוֹ לְתַבֵּעַ
דִּינָא.

עַל דָּא יָאוֹת לָן לְמַבְפִּי וְלִמְסָפָד, דְּקָרְתָא
קְדִישָׁא אֶשְׁתְּאַרְת בְּדָד מִכָּל טְבִין דְּהוּוֹ
בָּהּ. בְּהֵיא שְׁעָתָא נַחַת סִמָּ"ל וּבִלְבָל עֲלֵמָא,
וְאֶעִיל רוּחָא דָּא בְּמַעוֹי דְּהֵהוּא רָשָׁע מְלָפָא
דְּרוּמִי, וְתַבֵּעַ דִּינָא מִתְקִיפִי עֲלֵמָא. וְוִי לְדָא,